

Növényvédelmi tevékenységek a gyümölcsösben augusztusban

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 10.08.2025 *Брой:* 8/2025

A gombabetegségek kockázata, a lisztharmat alma és őszibarack kivételével, szinte elmúlt. A kártevő rovarok és atkák okozta kár is jelentősen csökkent, mivel az öreg levelek nem alkalmasak a fejlődésükre. Ezenkívül egy részük átköltözik a másodlagos gazdanövényeikre.

Az augusztusi növényvédelmi tevékenységek főként a gyümölcsstermés féregkártól, valamint a levelek levélaknázó molyok, poloskák és más, több nemzedéket kifejlesztő kártevők elleni védelmére irányulnak. Figyelemmel kell kísérni az atkák okozta károkat, népességük növekedése miatt.

A kezeléseknek meg kell felelniük a növényvédő szerek betakarítás előtti várakozási idejének és a betakarítás időpontjának. A nap hűvösebb óráiban kell végezni őket.

Gyümölcsültetvényekben

Minden ültetvényt megfigyelnek a gyapjaslepke jelenlétére. A gazdasági küszöbérték túllépése esetén a növényzetet Dipel 2 X (100 g/da) készítménnyel kezelik.

A gyapjaslepke (*Hyphantria cunea* Drury.) az ország egész területén elterjedt. Többéves típusú populációdinamikája van (5-6 évente szaporodik meg tömegesen). Tipikus polifág faj, több mint 240 növényfajt támad meg, amelyek 47 botanikai családba tartoznak. A lombos fajok közül a szedret, az almát, a szilvát, a cseresznyét, a birsót, a diót, a hegyi juhart és a kőrist preferálja.

Bulgáriában a gyapjaslepke általában évente két nemzedéket fejleszt ki, és néha részleges harmadikat is. Bábként telel át a fatörzsek repedezett kérge alatt, tetők alatt vagy sekélyen a talajban. Egyetlen petecsomóból kikelt lárvák több levelet összeszövik selyemszálakkal, és közös lárvafészket készítenek, amelyben élnek. A fészek fokozatosan bővül, ahogy táplálkoznak és nőnek, magába foglalva az ág teljes végrészét és néha a szomszédos hajtásokat. Az ötödik lárvastádiumig (általában hét van, de néha több) a fészekben élnek, amely megvédi őket a ragadozóktól. Ezt követően a lárvák önálló életmódot folytatnak. Sűrű szőrzetük megvédi őket a ragadozó rovaroktól és madaraktól.

A fiatal lárvák (a fészkekben) részlegesen szkletizálják a leveleket, az egyik epidermiszre és a parenchymára táplálkoznak. Az idősebb lárvák durván szkletizálják a leveleket anélkül, hogy az ereket érintenék, a legidősebb lárvák pedig a teljes levéllemezt elfogyasztják. Élelemhiány esetén a lárvák a gyümölcsöket is felületesen megrághatják. Magasabb populációsűrűség esetén a kártevő jelentős területeken teljesen kilevelézheti a nagy fákat.

A második nemzedék lepkei július elejétől augusztus végéig repülnek. Termékenyséjük még magasabb (2500 pete). A kikelt lárvák okozta kár gyakran még nagyobb is, mint az első nemzedéké, maximuma augusztusban és szeptember elején van.

A táplálkozás után ennek a nemzedéknek a lárvái bebábozódnak és áttelelésre maradnak. A korábban bebábozódott egyedek egy része részleges harmadik nemzedékként kelhet ki, de ez csak bizonyos években és nagyon alacsony populációsűrűségnél fordul elő.

A gyümölcsmoly által fertőzött gyümölcsültetvényeket a következő készítmények egyikével permetezik – Delegate 250 WG (30 g/da), Rapax 100–200 (ml/da), Dipel DF 50–150 (g/da), Avant 150 EC (33,3 ml/da), Decis 100 EC (8,75–12,25 ml/da), Coragen 20 SC (16–30 ml/da). A párási zavarhoz kombinált feromon adagolókat is használhat – Isomate – SLR (100 db/da).

A kérgestevés által fertőzött gyümölcsfák törzsét és vastag ágait a következő készítmények egyikével kezelik – Decis 100 EC (12,25 ml/da), Coragen 20 SC (30 ml/da), Sumi Alpha 5 EC (0,03%), Karate Zeon 5 SC (15 ml/da).

A kis (ráncos) gyümölcskérgestevés (*Scolytus (Ecoptogaster) rugulosus* Ratz.) elterjedt. A csonthéjas fajokat preferálja – őszibarack, sárgabarack, cseresznye, szilva, de támadja a almatermésűeket is – körte, alma stb. Fajta preferenciái vannak – például a Gloster almafajta és az M9 alany. Mind az öreg és elhanyagolt ültetvényeket, mind az egészséges növényekkel rendelkező fiatal ültetvényeket megtámadja, ami veszélyesebb kártevővé teszi, mint a nagy gyümölcskérgestevés.

A faj évente két nemzedéket fejleszt ki. Különböző korú lárvaként telel át a gyümölcsfák törzsében és ágaiban lévő járatokban. A második nemzedék bogarai július-augusztusban jelennek meg, és szeptember-októberig találhatók. Körülbelül 1 mm átmérőjű, kerek kilépőnyílásokat rágnek. A rügyekre és az ágak, hajtások kérgére táplálkoznak. Jól repülnek és új fákon terjednek. A párzás után a nőstények bejáratí nyílást rágnek a rügyek és a vázágak tövében, és behatolnak az ágakba. Ott rövid, hosszirányú anyajáratokat készítenek (1,5–3 cm). Az anyajárat mindkét oldalán kis fülkéket vájnak ki, mindegyikbe egy petét raknak. Egyetlen anyajáratban 10-40 petét raknak. A nőstények termékenysége 12-120 pete között változik. A petezés után a nőstények elpusztulnak, és testükkel elzárják a bejáratí nyílásokat. A lárvák egy-két hét múlva kelnek ki, és oldalsó lárvajáratokat rágnek, amelyek hosszúak, görbék és keresztezhetik egymást. A járatok gyakran teljesen megtelnek tömörített ürülékkel. A kikelt lárvák a járatokban maradnak áttelelni, és enyhébb időjárás esetén a téli hónapokban is folytathatják a táplálkozást.

Az őszibarack ültetvényeket a következő készítmények egyikével permetezik – Sulphur WG (600 g/da), Solfo 80 WG (750 g/da), Systhane 20 EW (0,03%), Luna Experience (50–75 ml/da), Flint Max 75 WG (0,02%) a lisztharmat ellen; deltametrin alapú készítménnyel – Decis 100 EC (12,5 ml/da), Meteor (90 ml/da), Deka EC (50 ml/da) a keleti gyümölcsmoly, a barackmoly (harmadik nemzedék), a szedrepajzstetű, a San José-pajzstetű ellen; és Apollo 50 SC (40 g/da), Valmec (60–96 ml/da) vagy más abamektin alapú készítménnyel, Voliam Targo 063 SC (75 ml/da), Naturalis (100–150 ml/da) az atkák ellen.

Az *Sphaerotheca pannosa* (Wallroth) Levelle var. *persicae* Woronichin askomicéta gomba, a konidiumos stádiummal rendelkező *Oidium leuconium* Desmazieres, a barack lisztharmat kórokozója, a fertőzött rügyek pikkelyei között telel át.

A lokális fertőzés először a fiatal, növekvő gyümölcsökön jelenik meg terjedő, lisztszerű foltok formájában. Alattuk a gyümölcshús elsötétedik, parás lesz és nagyon gyakran repedezik. A fiatal gyümölcsök a betegségre érzékenyek, amíg el nem érik a körülbelül 4 cm-es méretet, utána általában nem fertőződnek meg. Gyakran a kissé fertőzött gyümölcsök betakarítási érettségig nőnek, de rajtuk parás foltok maradnak. A nyár második felében a leveleken és a hajtásvégeken számos, többnyire szögletes, klórós folt képződik, amelyek fonákját lisztszerű bevonat fedi. A károsodott levelek erősen deformálódnak, és nagy betegségnyomás esetén nekrotizálódnak és lehullanak.

A nektarin fajták különösen erősen fogékonyak a lisztharmatra.

A betegség széles hőmérséklet-tartományban fejlődik, de magasabb levegő páratartalom mellett, bár egyedi fertőzések száraz körülmények között is lehetségesek. A gyakori és intenzív csapadék kedvezőtlen a lisztharmat fejlődésére, mert gátolja a gomba növekedését, és a spórák lemosódásához vagy elpusztulásukhoz vezet. A spóra csírázását a fény serkenti, és a beteg gyümölcsök általában a korona magasabb, déli vagy délnyugati részein helyezkednek el.

A barackmoly (*Anarsia lineatella* Zell.) az ország egész területén elterjedt. A csonthéjas fajokat preferálja. Leginkább az őszibarackot, a sárgabarackot és a szilvát támadja meg. Cseresznyén, mandulán, meggyen stb. is előfordult.

A rovar évente három nemzedéket fejleszt ki, és meleg ősz esetén negyediket is. Második lárvastádiumú lárvaként telet át, ritkábban első lárvastádiumúként, rügyekben, mumifikálódott gyümölcsökben, ágvillákban, gyümölcsszárazokon és a törzsön. Az átteleléshez a lárvák egy kis, sima falú kamrát rágnak, amelyet selyemszálakkal bélelnek ki. Leggyakrabban a korona napos középső szintjein helyezkedik el a kamra. Az áttelelő hely körül általában kis halmokban gyűlnek össze a barna ürülék.

A harmadik nemzedék lepkéi augusztus-szeptemberben októberig repülnek. Főként a hajtásokat károsítják, de